

پکیده

فلسفه امامت که زیر مجموعه فلسفه دین می باشد، کوشش و پژوهشی است برای اثبات و دفاع منطقی از این عقیده دینی و اینکه بدون هیچ غرضی به مسأله امامت، نگاه عقلانی داشته باشیم.

از آنجا که آفرینش انسان نیز مانند سایر موجودات، دارای هدفی است و هدف از آفرینش، تکامل اوست از یک ذره بی مقدار به صورت یک انسان کامل تا جانشین خدا بر روی زمین گردد. و با توجه به اینکه دانش بشر در شناخت کامل انسان و اسرار هستی، ناقص است و دیگر اینکه انسان به مقتضای غریزه حب ذات به دنبال منفعت جوئی های شخصی است و در برنامه ریزی نمی تواند از دایره منافع فردی و گروهی به طور کامل صرف نظر کند، طبعاً برنامه های او برای رسیدن به سعادت از جامعیت کامل برخوردار نخواهد بود.

به حکم عقل باید راهی به نام نبوت به روی بشر باز باشد و افرادی باشند تا یک رشته مقررات اعتقادی و عملی برای مردم بیاورند و آنان را به راه راست دعوت نمایند. و همواره انسان به وجود افرادی لایق که از جانب خدا تعیین شده اند تا رسالت هدایت و تکامل او را به عهده گیرند، نیازمند است.

و بشر امروز نیز از وجود چنین راهنمایی بی نیاز نیست. زیرا هدایت او، تعلیم و تربیتش، برپایه قسط و عدل در جامعه و داوری در اختلافات او و... نیاز او را به چنین راهنمایی روشن می سازد.

و با رفتن پیامبر هرچند وحی و نبوت پایان یافته، ولی وظایفی که بر دوش پیامبر بود (غیر از مسئولیت ابلاغ وحی) مسلماً پایان نیافته است و باید جانشین او این وظایف را به عهده گیرد و جانشین اوست که باید حافظ اصول و فروع اسلام و احکام و سنت پیامبر باشد و رهبری سیاسی و اجتماعی و اداره امور اقتصادی جامعه را بر عهده گیرد.

با توجه به وظایفی که جانشین پیامبر عهده دار است هر عقل سلیمی می پذیرد که باید جانشین رسول خداصلی الله علیه و آله و سلم دارای همان شرایط و ویژگیهای پیامبر باشد از جمله نصب الهی است و آیات و روایاتی که

دلالت بر نصب الهی علی علیه السلام به عنوان جانشین بلافصل پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم دارند عبارتند از: ۱. آیه تبلیغ
۲. آیه اکمال دین ۳. آیه انذار ۴. آیه ولایت و احادیث در این رابطه: ۱. حدیث غدیر ۲. حدیث منزلت ۳. حدیث
یوم الدار است و آیات و روایاتی که دلالت بر نصب الهی در مورد امامان دوازده گانه دارند، عبارتست از: ۱. آیه
اولی الامر ۲. آیه امامت ابراهیم علیه السلام و احادیث ثقلین و سفینه دلیلی بر این مسئله می باشند.

واژگان کلیدی این تحقیق عبارتند از: فلسفه، امامت، ولایت، عصمت و نبی.

فهرست مطالب

چکیده

مقدمه ۱

کلیات

۱. تعریف و تبیین موضوع ۳

۲. ضرورت و اهمیت تحقیق ۳

۳. فواید و اهداف تحقیق ۴

۴. پیشینه موضوع ۵

۵. فرضیه های تحقیق ۶

۶. سؤالهای تحقیق ۶

۷. روش تحقیق ۷

۸. ساختار و محدوده تحقیق ۷

۹. تعاریف واژگان کلیدی ۹

الف) فلسفه ۹

معنای لغوی فلسفه ۹

معنای اصطلاحی فلسفه ۹

ب) امامت ۱۰

معنای لغوی امام و امامت ۱۰

۱۱	معنای اصطلاحی امامت
۱۲	ج) ولایت
۱۲	معنای لغوی ولایت
۱۳	معنای اصطلاحی ولایت
۱۷	اقسام ولایت
۱۷	ولایت تکوینی
۱۷	ولایت تشریحی
۱۹	ولایت در قرآن
۲۰	د) عصمت
۲۰	معنای لغوی
۲۱	معنای اصطلاحی
۲۱	ه) خلیفه
۲۱	معنای لغوی خلیفه
۲۱	معنای اصطلاحی خلیفه

بخش اول: فلسفه امامت

۲۴	فصل اول: فلسفه امامت همان فلسفه نبوت است
۲۴	برهان در فلسفه نبوت
۲۴	۱. نیاز به پیامبران از جهت آوردن قانون تکامل
۳۰	۲. حکمت الهی و شناخت آفرینش
۳۲	۳. اتمام حجت
۳۳	۴. آزادی انسانها

۵. بشارت و انذار ۳۴

۶. رفع اختلاف ۳۵

۷. تعلیم و تربیت ۳۶

۸. اقامه قسط و عدل ۴۰

۹. دعوت به خدا و مبارزه با طاغوت ۴۱

۱۰. فلسفه نبوت از دیدگاه روایات ۴۱

فصل دوم: ضرورت و اهمیت وجود امام علیه السلام بعد از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۴۶

الف: وظایف پیامبر در میان امت ۴۶

۱- تلقی وحی و ابلاغ آن ۴۶

۲- تبیین و تفسیر آیات و احکام ۴۷

۳- تعلیم و تربیت ۴۸

۴- اداره جامعه اسلامی و حکومت ۴۹

۴-۱ فرماندهی نظامی و فرهنگی ۵۱

۴-۲ اداره امور اقتصادی ۵۲

ب: وظایف امام در میان امت ۵۳

۱- تبیین و تفسیر آیات و احکام ۵۵

۲- داوری در اختلافات و منازعات ۵۶

۳- حافظ اصول و فروع اسلام و سنت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۵۷

۴- واسطه فیض الهی ۵۹

۵- عامل تکامل روحی و هدایت انسان ۶۰

۶- رهبر سیاسی و اجتماعی ۶۱

بفش دوم: شرایط و ویژگیهای امام از دیدگاه آیات و روایات

فصل اول: نصب الهی ۶۶

الف: نصب الهی در مورد علی علیه السلام به عنوان جانشین بلافصل پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۶۶

۱- آیه تبلیغ ۶۶

۲- آیه اکمال دین ۷۵

۱-۲ معنی کمال و تمام ۷۸

۳- آیه ولایت ۸۰

۴- حدیث منزلت ۸۵

۵- آیه انذار و حدیث یوم الدار ۸۷

ب: نصب الهی در مورد امامان دوازده گانه ۹۰

۱- آیه اولی الامر ۹۰

۱-۱ حدود اختیارات و اطاعت از اولی الامر ۹۱

۲- آیه امامت ابراهیم علیه السلام ۹۴

۳- حدیث سفینه ۹۸

۴- حدیث ثقلین ۹۹

فصل دوم: علم امام ۱۰۲

الف) کیفیت علم امام ۱۰۲

ب) دلایل علم امام ۱۰۴

ج) منابع علم امام ۱۰۹

۱- آگاهی کامل از کتاب الله ۱۱۰

۲- استفاده از صحف و کتاب های به ارث رسیده از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم ۱۱۰

۱۱۱ ۳- ارتباط با فرشتگان و عالم غیب

فصل سوم: عصمت امام ۱۱۲

عصمت ۱۱۲

۱- معرفت به خدا ۱۱۲

۲- علم و آگاهی نسبت به معاصی ۱۱۲

الف- چرا باید امام معصوم باشد؟ ۱۱۲

ب- دلایل نقلی عصمت امام ۱۱۵

۱- آیه تطهیر ۱۱۵

۲- آیه امامت ابراهیم علیه السلام ۱۱۸

فصل چهارم: سایر شرایط امام ۱۲۰

الف: شجاعت ۱۲۰

ب: صبر ۱۲۱

ج: زهد ۱۲۲

نتیجه ۱۲۵

پیشنهادها ۱۲۷

فهرست منابع و مأخذ ۱۲۸

فهرست مطالب

مقدمه	۱
تعریف و تبیین	۲
فلسفه نبوت	۲
ضرورت و اهمیت وجود امام علیه السلام بعد از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم	۴
۱. نصب الهی در مورد علی علیه السلام به عنوان جانشین بلافصل پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم	۵
الف) آیه تبلیغ	۶
ب) آیه اکمال دین	۷
ج) آیه ولایت	۷
د) آیه انذار	۸
الف) حدیث غدیر	۸
ب) حدیث منزلت	۹
ج) حدیث یوم الدار	۹
۲. نصب الهی در مورد امامان دوازده گانه علیهم السلام	۱۰
الف) آیه اولی الامر	۱۰
ب) آیه امامت ابراهیم علیه السلام	۱۰
الف) حدیث ثقلین	۱۱
ب) حدیث سفینه	۱۱
علم امام	۱۲
عصمت امام	۱۴

۱۴	۱. آیه تطهیر
۱۵	۲. آیه امامت ابراهیم <small>علیه السلام</small>
۱۵	سایر ویژگیهای امام
۱۷	نتیجه
۱۸	پیشنهادها
۱۹	فهرست منابع

تقديم به:

حضرت بقيه الله الاعظم عجل الله تعالى فرجه و الشريف

فروغ آسمان امامت و ولايت

تشکر

با تشکر و امتنان فراوان از استاد عالیقدر سرکار خانم طاهایی که فرصت آموختن علم و دین را برایم فراهم ساختند و

با تشکر از استاد گرامی سرکار خانم امینیان که با وجود مشغله فراوان همواره مرا در تدوین این رساله راهنمایی و یاری فرمودند.